

W obu trybach trzeba wykazać, że nastąpił zupełny rozkład pożycia małżeńskiego, czyli więzi na płaszczyźnie uczuciowej, fizycznej oraz ekonomicznej. Nie trzeba wykazywać, że rozkład pożycia jest trwały. Sąd nie orzeknie jednak separacji jeżeli na jej skutek miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie separacji byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Jakie są najważniejsze różnice oraz podobieństwa między rozwodem a separacją?

RÓŻNICE:

- Separacja nie powoduje rozwiązania małżeństwa.
- Separacja może być zniesiona orzeczeniem sądu, co powoduje ustanie jej skutków. Rozwód powoduje ostateczne rozwiązanie małżeństwa.
- Małżonkowie pozostający w separacji nie mogą zawrzeć innego małżeństwa.
- Po orzeczeniu separacji małżonek, który na skutek małżeństwa zmienił nazwisko, nie może wrócić do nazwiska rodzowego.
- Małżonkowie po orzeczeniu separacji, jeżeli wymagają tego względy słuszności, obowiązani są do wzajemnej pomocy, tak jak w małżeństwie.

PODOBIEŃSTWA:

- O separacji, podobnie jak o rozwodzie, musi orzec Sąd.
- Orzeczenie zarówno separacji, jak i rozwodu powoduje ustanie między małżonkami wspólnoty majątkowej.
- Sąd orzeka o władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi i może ograniczyć władzę jednego z rodziców zarówno przy rozwodzie, jak i przy separacji.
- Małżonek pozostający w separacji, podobnie jak małżonek rozwiedziony, nie dziedziczy spadku w razie śmierci drugiego małżonka.
- Opłata wynosi także 600 zł.

Wzór pozwu rozwodowego
(Niniejszy schemat jest tylko przykładem pozwu, opartym na fikcyjnej historii.)

Radom, dn. 6 maja 2004 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu
Wydział I Cywilny

Powódka: Maria Nowak,
Adres zamieszkania ul. Asfaltowa 41 30-818 Kraków
Adres zameldowania ul. Ogrodowa 1 Kraków
Nr PESEL: 50123104675
Pozwany: Jan Nowak
Adres zamieszkania ul. Brukowańska 14 30-818 Kraków
Adres zameldowania ul. Okopowa 13 Kraków
Nr PESEL: 50123104675

Pozew o rozwód

Wnoszę o:

1. rozwiązanie małżeństwa powódki Marii Nowak z pozwanym Janem Nowakiem, zawartego 21 października 1975 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w Krakowie, nr aktu małżeństwa 1000/89 - przez rozwód, bez orzekania o winie;
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadnienie:

Strony zawarły związek małżeński w Krakowie w dniu 21 października 1975 roku. **Dowód:** akt małżeństwa stron.

Z tego małżeństwa w dniu 28 maja 1976 roku urodziła się córka Sylwia Nowak, a 15 grudnia 1977 syn Krzysztof Nowak. Początkowo małżeństwo stron układało się dobrze. Strony tworzyły zgodną rodzinę, wychowywały dzieci, dorabiały się majątku.

Okolo 1990 roku stosunki między małżonkami zaczęły się psuć. Powódka straciła pracę w przedsiębiorstwie państwowym i zaczęła wyjeżdżać do pracy do Włoch i Hiszpanii. W związku z dorastaniem dzieci potrzeby finansowe rodziny były coraz większe i wyjazdy te przedłużały się.

Przedłużająca się nieobecność powódki w kraju powodowała rozluźnianie się więzi duchowej pomiędzy małżonkami.

Dowód: przesłuchanie stron.

Podczas długotrwałego wyjazdu powódki w latach 1996-1997 pozwany nawiązał romans z inną kobietą, który trwa do dziś. Od tego czasu małżeństwo stron było w istocie fikcją, utrzymywaną jedynie dla dobra dzieci. W tym czasie pozwany zaczął również nadużywać alkoholu.

Dowód: przesłuchanie stron.

Kiedy dzieci stron usamodzielnily się i założyły własne rodziny, co nastąpiło w latach 2001-2002, pozwany wyprowadził się z domu i zamieszkał z inną kobietą. W tej sytuacji oczywistym jest, że nastąpił trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego, a orzeczenie rozwodu jest uzasadnione.

Dowód: przesłuchanie stron.

Mając na uwadze, że strony nie mają małoletnich dzieci, wnoszę o ograniczenie postępowania dowodowego do przesłuchania stron.

Maria Nowak

Załączniki:

Odpis zupełny aktu małżeństwa
Odpis pozwu
Opłata 600 zł.

ROZWÓD I SEPARACJA

Informacje zawarte w broszurze pozwolą Państwu znaleźć odpowiedzi na podstawowe pytania, które najczęściej zadajecie w sekretariatach sądowych.

O ewentualne porady prawne należy zwrócić się do prawnika.

Co należy zrobić, aby rozpocząć postępowanie sądowe o rozwód?

W celu rozpoczęcia procesu rozwodowego małżonek, który chce się rozwieść, powinien złożyć pozew.

Co powinien zawierać pozew o rozwód lub separację?

Pozew powinien zawierać następujące dane:

1. imię, nazwisko, dokładny adres i nr PESEL powoda, czyli osoby domagającej się orzeczenia rozwodu;
2. imię, nazwisko i dokładny adres pozwanego, czyli drugiego małżonka.

W pozwie należy określić czego powód żąda, tj.:

1. orzeczenia rozwodu i z czyjej winy, ewentualnie bez orzekania o winie;
2. orzeczenia o władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi;
3. orzeczenia o alimentach dla wspólnych małoletnich dzieci.

Jeżeli toczyła się sprawa o alimenty na rzecz małoletnich dzieci do pozwu należy dołączyć kserokopie postanowienia Sądu Rejonowego w tym przedmiocie, natomiast jeśli w momencie składania pozwu o rozwód toczy sprawa o alimenty na rzecz małoletnich dzieci powód zobowiązany jest wskazać jej sygnaturę, a Sąd Rodzinny przekazuje ją do Sądu, który będzie orzekał o rozwodzie.

Ponadto można żądać orzeczenia o:

1. podziale majątku wspólnego;
2. sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania małżonków;
3. eksmisji jednego z małżonków ze wspólnego mieszkania.

Pozew powinien zawierać uzasadnienie, w którym należy wskazać przyczyny wystąpienia o rozwód.

Jak wnieść pozew?

Wzór pozwu znajdziesz na końcu ulotki.

Pamiętaj!

Złóż pozew w dwóch egzemplarzach (jeśli chcesz otrzymać potwierdzenie jego złożenia w Biurze Podawczym w 3 egz.) i załącz:

1. odpis zupełny aktu małżeństwa,
2. odpisy aktów urodzenia dzieci, o ile są małoletnie,
3. Oryginał lub kserokopia dowodu uiszczenia wpisu sądowego.

W pozwie powinieneś, oprócz elementów, które znajdziesz we wzorze, zgłosić dowody do rozpoznania na rozprawie, np. wskazać świadków.

Pamiętaj!

Jeżeli nie stać Cię na pokrycie kosztów procesu, możesz wnieść o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie adwokata z urzędu. Pełnomocnikiem w sprawie rozwodowej może być adwokat lub radca prawny. Ustanowienie pełnomocnika nie jest obowiązkowe.

Wpis sądowy w sprawie o rozwód wynosi 600 zł.

Do jakiego sądu należy skierować pozew?

Do sądu okręgowego, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania, o ile chociaż jedno z małżonków stale w tym okręgu przebywa.

W przeciwnym przypadku właściwym jest Sąd miejsca zamieszkania pozwanego, a gdyby jego miejsce pobytu nie było znane, Sąd właściwy według miejsca zamieszkania powoda.

Co Sąd bada w procesie o rozwód?

Sąd bada, czy między małżonkami nastąpił zupełny rozkład pożycia i czy ma on charakter trwały.

W tym celu bada, czy między małżonkami istnieją, a jeśli nie istnieją, to od jak dawna, więzi: psychiczna, fizyczna i majątkowa.

Sąd może odmówić udzielenia rozwodu, jeżeli:

- dobro małoletnich dzieci mogłoby na tym ucierpieć,
- rozwodu żąda małżonek wyłącznie winny, a drugi nie wyraża na to zgody.

Jak przebiega rozprawa?

Na rozprawie musisz udowodnić wszelkie fakty, które przytaczasz.

Pamiętaj!

Możesz zgłaszać wszelkie dowody, za pomocą których chcesz udowodnić podnoszone fakty. Świadcami mogą być Twój najbliższy krewny, np. rodzeństwo lub rodzice. Nie możesz jednak wnioskować o przesłuchanie swoich dzieci i wnuków, jeśli nie ukończyły lat 17, a innych dzieci, jeśli nie ukończyły lat 13. W każdej sprawie o rozwód Sąd obowiązkowo przesłuchuje małżonków.

Pamiętaj!

Śluchaj dokładnie potcezeń sądu podczas rozprawy i czytaj uważnie wszystkie pisma, które przesyła ci Sąd oraz pouczenia znajdujące się pod pismami.

O czym Sąd rozstrzyga orzekając rozwód?

Sąd rozstrzyga o:

- rozwiązaniu małżeństwa,
- władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi oraz alimentach dla wspólnych małoletnich dzieci.

Ponadto Sąd może rozstrzygnąć o:

- podziale majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie podziału nie spowoduje przedłużenia czasu trwania procesu,
- sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania rozwiedzionych małżonków,
- eksmisji jednego z małżonków ze wspólnego mieszkania, jeżeli rażąco naganym postępowaniem uniemożliwia on wspólne zamieszkiwanie.
- podziale wspólnego mieszkania, albo przyznania go jednemu z małżonków, jeżeli obie strony złożą taki wniosek, alimentach na rzecz małżonka.

W wyroku Sąd powinien określić, czy i który małżonek ponosi winę za rozkład pożycia małżeńskiego. Na zgodne żądanie małżonków Sąd nie będzie orzekał o winie.

Jakie znaczenie ma orzeczenie winy przy rozwodzie?

Orzeczenie o winie ma duże znaczenie, jeżeli chodzi o konieczność płacenia po rozwodzie alimentów na rzecz drugiego z małżonków.

Podstawową zasadą jest, że małżonek uznany za wyłącznie winnego nie może żądać alimentów.

Małżonek, który nie został uznany za wyłącznie winnego i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka alimentów.

Jeżeli zaś jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego i rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej drugiego małżonka, wówczas na jego żądanie Sąd może nakazać małżonkowi winnemu płacenie alimentów.

Obowiązek płacenia alimentów byłemu małżonkowi wygasa:

- z chwilą zawarcia nowego małżeństwa przez otrzymującego alimenty małżonka,
- w pięć lat po orzeczeniu rozwodu, jeżeli zobowiązany jest małżonek, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia.

Orzeczenie o winie nie ma wpływu na obowiązek płacenia alimentów na rzecz dzieci.

Czy w toku sprawy o rozwód może toczyć się sprawa o alimenty, podwyższenie alimentów lub dotycząca pieczy nad małoletnimi dziećmi - przed innym sądem?

Nie może. Jeżeli sprawa z wyżej wymienionego zakresu została wniesiona, Sąd rodzinny przekazuje ją do tego sądu, w którym toczy się sprawa o rozwód.

Jakie są skutki orzeczenia rozwodu?

Z chwilą rozwiązania małżeństwa między małżonkami ustaje wspólność majątkowa, tzn. od tej pory dochody każdego z małżonków bądź nabyte przez nich rzeczy wchodzi w skład ich odrębnego majątku.

Jeżeli w skład majątku wspólnego wchodzi spółdzielcze prawo do lokalu, byli małżonkowie powinni w ciągu roku zdecydować, któremu z nich ma zostać ono przyznane.

Małżonek, który na skutek zawarcia związku małżeńskiego zmienił nazwisko, może w ciągu trzech miesięcy od rozwiązania małżeństwa powrócić do poprzedniego nazwiska, składając odpowiednio oświadczenie przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego.

Co to jest separacja?

Jest to postanowienie lub wyrok sądu powodujący w praktyce, że małżeństwo przestaje istnieć, ale nie można zawrzeć nowego małżeństwa.

Jakie są rodzaje separacji?

Separacja na zgodny wniosek stron

Gdy małżonkowie nie mają wspólnych małoletnich dzieci oraz są zgodni co do żądania separacji i jej treści, mogą wystąpić do sądu okręgowego ze wspólnym wnioskiem o orzeczenie separacji. W takim przypadku Sąd rozpatruje sprawę w tzw. trybie nieprocesowym i wydaje postanowienie. Cała sprawa ogranicza się zwykle do jednej rozprawy, natomiast postępowanie dowodowe polega w praktyce wyłącznie na przesłuchaniu stron. Tryb nieprocesowy pozwala na zaoszczędzenie czasu i pieniędzy. Wpis sądowy od wniosku wynosi 100 zł.

Pamiętaj!

Wniosek o separację na zgodne żądanie stron trzeba złożyć w 2 egzemplarzach i musi on być podpisany przez obojga małżonków. Ponadto należy dołączyć do niego odpis zupełny aktu małżeństwa.

Separacja w trybie procesowym

W braku zgody między małżonkami każdy z nich może wystąpić do sądu okręgowego z pozwem o separację przeciwko drugiemu małżonkowi. Wpis sądowy wynosi 600 zł. Sąd rozpatruje sprawę na rozprawie i kończącej się wyrokiem.

Sąd orzeka, który z małżonków jest winny rozkładowi pożycia (chyba, że małżonkowie zrezygnują z tego).

Sąd może też orzec w następujących kwestiach: alimentów na drugiego małżonka, alimentów na dzieci, władzy rodzicielskiej, kontaktów z dzieckiem, sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania, o podziale mieszkania lub przyznaniu go jednemu z małżonków, o podziale majątku.

